

Nr 812

Av herrar Nyman och Dahlén, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 138, angående studiesocialt stöd till studerande ungdom.

(Lika lydande med motion nr 1004 i Andra kammaren)

Samhällets uppgift att skapa utbildningsmöjligheter för alla medborgare blir alltmera betydelsefull. Ju mer behovet av kvalificerad arbetskraft växer, desto större blir kravet på utbildning. Utbildningsfrågorna är ingalunda begränsade till de unga utan även de vuxna har ett ökat behov av utbildning. Vuxenutbildningen kan därför få en omfattning som i framtiden kan bli jämförbar med skolväsendet för ungdom. Kostnadsaspekterna blir därför väsentliga såväl vad beträffar subventioneringen av kurserna som de studiesociala insatserna och produktionsbortfallet. Samhället har emellertid inte råd att undvara dessa insatser, d. v. s. avstå från de möjliga produktionsökningar som kan nås genom omskolning, vidareutbildning och fortbildning av vuxna. Vid allt vårt planerande för dagens och framtidens skola måste därför hänsyn tagas till det växande behovet av vuxenutbildning. Detta gäller även när det blir fråga om utformningen av det studiesociala stödet till de studerande.

En vuxenstuderande i förvärvslivet har i huvudsak valmöjlighet mellan tre olika studiemetoder, dels korrespondenskurs, eventuellt med muntlig komplettering, dels muntlig fritidskurs, eventuellt via etermedia, där kursen kan vara förlagd till morgon, kväll, lördagar eller söndagar, och dels muntlig heltidskurs. För vart och ett av dessa val bör på lämpligt sätt kostnaderna utjämnas, så att en reell valmöjlighet existerar. Hänsyn bör då givetvis tas till att vid korrespondenskurs eller fritidskurs förvärvsarbetet bibehålles och således ger en inkomst, ett förhållande som inte har någon normal motsvarighet vid heltidskurs. För att de ur pedagogisk och tidsekonomisk synpunkt lämpligare heltidskurserna skulle kunna jämföras i ökad omfattning bör kompensation i någon form utgå för inkomstbortfall, förutom möjligheter till ersättning för merkostnader i form av resor, kost och logi.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 138 föreslås en värdefull utbyggnad av det studiesociala stödet. Det kan dock ifrågasättas om behovet av stöd till vuxna studerande har blivit tillräckligt tillgodosett i propositionen. På flera

1* — Bihang till riksdagens protokoll 1964. 3 saml. Nr 807—821

punkter skulle vi därför önska en förbättring av villkoren speciellt för de vuxna i förvärvsarbete. Departementschefen betraktar dess bättre den förestående studiesociala reformen icke som ett slutmål utan räknar med en anpassning till utvecklingen. Detta är i högsta grad viktigt då det gäller vuxenutbildning.

I studiemedelsförordningens 7 § fastställs en 40-årsgräns för erhållande av studiemedel. Visserligen ansluter en sådan gräns till återbetalningssystemet, men det måste finnas möjligheter att tillämpa undantagsbestämmelserna generöst vilket också departementschefen förordar. Äldre studerande vill kanske om ett eller ett par år ägna sig åt studier för fortbildning och omskolning. De får inte så stora skulder att dessa behöver delas upp på så lång tid som återbetalningssystemet förutsätter. För dessa studerande kan därför undantagsbestämmelserna komma i fråga.

En annan bestämmelse som kan bli till hinder för vuxenutbildningen är vad som står i förslaget till studiehjälpsreglementets § 7, där det sägs att studiebidrag endast utgår till heltidsundervisning om Kungl. Maj:t inte annorlunda bestämmer. Vi föreslår att regler för ekvivalering av heltids- och deltidsstudier utarbetas, vilka gör det möjligt för deltidsstuderande att erhålla studiehjälp. Bindningen till 8-veckorsgränsen anser vi synnerligen hämmande för vuxenundervisningen, som oftast består av kortare kurser. Att binda studiebidraget till 8-veckorskurser kan därför varken vara ett intresse för den enskilde eller samhället. Om bestämmelser skall finnas kvar, bör de därför sättas till högst två veckor.

Vuxenutbildningsbidraget bör även utgå till korrespondensstuderande under studiernas slutskede i enlighet med tidigare inlämnad motion av herr Olle Westberg m. fl.

Hittills gällande bestämmelser om resebidrag åt inackorderade studerande bör inte minst med hänsyn till vuxenutbildningen överflyttas till det nya studiesociala systemet. Ofta behöver dessa studerande söka sig till mera avlägset belägna skolor, varvid resekostnaderna kan bli betydande. Bidrag enligt tidigare gällande bestämmelser bör utgå för högst 6—8 resor per läsår mellan hemorten och skolan. Vid kortare kurser än ett läsår bör resebidrag kunna utgå i proportion till kursens längd.

Inom gymnasieutredningen behandlas vuxenstudier vid gymnasie- och fackskolor. Yrkesskolberedningen har enligt sina direktiv att undersöka hur en ovanpå de olika nivåerna inom skolväsendet lagd yrkesinriktad utbildning skall utformas för framtiden. Beträffande de båda utredningarna tycks ingen av dem hålla samman vuxenutbildningens problematik i hela dess vidd. Med hänsyn till de allt starkare kraven på åtgärder för att främja vuxenutbildningen bör en av utredningarna, förslagsvis yrkesskolberedningen, ta upp hela vuxenutbildningsfrågan.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposi-

tion nr 138 måtte besluta

att studiemedel må utgå för termin även efter det att den studerande fyllt 40 år,

att studiehjälp och studiemedel må utgå vid såväl heltids- som deltidkundervisning omfattande minst 2 veckor,

att resebidrag må utgå för högst 8 resor per läsår i enlighet med gällande bestämmelser om resebidrag till inackorderad studerande, samt

att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att yrkesskolberedningen får i tilläggsdirektiv att utreda vuxenutbildningens former och organisation i hela dess vidd.

Stockholm den 27 april 1964

Sven Nyman

Olle Dahlén

Nr 813

Av herr *Virgin m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 138, angående studiesocialt stöd till studerande ungdom.

(Lika lydande med motion nr 997 i Andra kammaren)

Stockholm den 27 april 1964

G. Ivar Virgin

Ebon Andersson

N. Yngve Nilsson

Allan Hernelius

Ragnar Sveningsson

Rolf Kaijser

Yngve Holmberg